

Ebenezer Erskine

De waardeloze mens zeer hooggeschat bij de machtige God

Psalm 144 vs 3 - O HEERE! wat is de mens, dat Gij hem kent, het kind des mensen, dat Gij het acht?

Hier wordt een vraag gesteld, die beide beantwoord en niet beantwoord kan worden; die beide gemakkelijk en moeilijk is. Het is gemakkelijk te zeggen wat de mens is, want het einde van zijn volmaaktheid is spoedig ontdekt, doch waarom God de mens kent, of hem zo hoogacht, dat Hij Zijn gunsten op hem ophoopt, is iets, dat God alleen het best kan verklaren. David verklaart in de twee voorafgaande verzen:

1^e Wat een verzoend God in Christus voor hem was, en maakt dit de grond van zijn lof en roem.

1. Hij zegt: Mijn God is mijn Sterkte, Hij is de Sterkte van Israël, de heerlijkheid van hun sterkte. Hoe zwak en krachteloos de heiligen in zichzelf zijn, nochtans, hun Verlosser is sterk, Heere der heirscharen is Zijn Naam. Welgelukzalig is de mens wiens sterkte in de Heere is, bij Wie een eeuwige sterkte is; want hij gaat van kracht tot kracht, hij zal verschijnen voor God in Sion.
2. Zijn God was zijn goedertierenheid; want niemand is goed dan één, namelijk God, Die, gelijk Hij het hoogste goed is, zo ook Israël goed is. De Heere is goed dengenen, die Hem verwachten, der ziel, die Hem zoekt. Welke goedheid ook in sommigen van de kinderen der mensen, of de heiligen Gods is, Hij is er de heerlijke Bron en Fontein van; want "alle goede gave en alle volmaakte gift komt van boven", van een oneindig goede God.
3. Zijn God was zijn Burcht en zijn Hoog Vertrek. David zag zichzelf in God, evenals een mens, die in zijn kasteel is, die met verachting op al zijn vijanden kan neerzien. Hij drukt zich daarom dikwijls uit met het grootste vertrouwen in zijn veiligheid: "Ik zal niet vrezen voor tienduizenden van het volk, die zich rondom tegen mij zetten." O! wie kan hun kwaad doen, die "de eeuwige God tot een Woning hebben, en van onder eeuwige armen?"
4. Zijn God was zijn Bevrijder. David was in menig gevaar geweest, van Saul, van Absalom, en zijn andere vijanden, doch zijn God was altijd tussenbeide gekomen tot zijn bewaring. Hij zal waarschijnlijk ook wel het oog gehad hebben op die grote verlossing, die God voor hem, en al Zijn heiligen, gewerkt had door Jezus Christus, daarin, dat Hij verzoening voor hem gevonden had, dat hij in het verderf niet zou neerdalen.
5. Zijn God was zijn Schild. Evenals een schild op de dag van de strijde iemand beschermt tegen pijlen, die op hem geschoten, en lanssen, die naar hem geworpen worden, en de slagen afweert, die op hem gemunt zijn; zo had God hem beschermd tegen boosaardige pijlen van smaad en boosaardigheid.
6. Zijn God had een ervaren en voorspoedig krijgsman van hem gemaakt. Zijn handen waren gewend de herdersstaf te gebruiken, en op de harp te spelen, doch God had "zijn handen onderwezen ten strijde, en zijn vingers ten oorlog", en aan het hoofd te staan van Israëls legerscharen, en die te leiden.

7. Zijn God had hem niet alleen geleerd het zwaard te hanteren, maar ook de scepter te zwaaien: "die mijn volk mij onder werpt". Hij, Die hem in de plaats van Saul tot Koning had gezalfd, neigde de harten van al de stammen, om hem als hun koning en regeerder te erkennen; evenals Hij in een dag van Zijn heirkraft de wil en het hart van de mensen overbuigt en neigt, zich aan de regering van de Zoon Davids, Christus Jezus, te onderwerpen, zodat zij allen uitroepen: "Heers over ons, omdat Gij ons uit de hand van onze vijanden verlost hebt."

David, aldus de goedheid Gods over hem beschouwd hebbende, en de grootheid, heerlijkheid en majesteit van zijn Weldoener, Die dit alles voor hem had gedaan, gedenkende, neemt verder de goedheid Gods over het menselijk geslacht in het algemeen in beschouwing, en in het bijzonder over de heiligen, en roept, in de woorden van onze tekst, in verwonderende verrukking uit: "O Heere wat is de mens, dat Gij hem kent? Het kind des mensen, dat Gij het acht?" De woorden zijn dan ook een vraag van bewondering, Meer in het bijzonder kunnen wij

aanmerken:

1. Het onderwerp van de vraag, dat is, de mens; de aardse mens, zoals sommigen het lezen; de mens, die uit aarde is voortgekomen, wiens grondslag in het stof is; de mens, die "een weinig minder gemaakt is dan de engelen," doch, die nu, door zijn afval van God, in de grootste schande en verachting gezonken is.
2. Hier wordt ten opzichte van dit schepsel, de mens, of het kind des mensen, een vraag gesteld, die verachting uitdrukt: Wat is hij? Of waarin is hij te achten? Het antwoord op deze vraag zullen wij hierna behandelen.
3. Merkt op, aan Wie deze vraag gesteld wordt; de Heere: O Heere, wat is de mens? De Heere is een God der wetenschappen, er is geen doorgronding van Zijn verstand; Hij heeft niet nodig, dat iemand getuigen zou van de mens, Hij kent de innerlijke waarde van personen, zaken en verrichtingen. God heeft een weegschaal, waarin Hij alle kinderen der mensen weegt, daarom kan Hij zeggen wat de mens is: "Hij onderzoekt het hart en beproeft de nieren van der mensen kinderen", en weet veel beter wat u en ik zijn, dan wij zelf weten.
4. Hier zien wij de grond en de reden van deze vraag betreffende de mens: het is, dat God zo'n gering schepsel kent en acht, dat "de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, Die woont in het heilige, de hemel boog en nederdaalde", om de mens in een weg van liefde te bezoeken.

Merkt op, "dat de achting, welke God een mens betoont, waarlijk wonderlijk en verwonderlijk is."

Dit wordt, dunkt mij, duidelijk door de vraag te kennen gegeven. Een dergelijke vraag hebben wij in Job. 7:17, 18: "Wat is de mens, dat Gij hem grootacht? En dat Gij Uw hart op hem zet? En dat Gij hem bezoekt in elke morgenstond? Dat Gij hem in elk ogenblik beproeft?" En in Psalm 8:4, 5: "Als ik Uw hemel aanzie, het werk Uwer vingeren, de maan, en de sterren, die Gij bereid hebt; wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt? En de Zoon des Mensen, dat Gij hem bezoekt?" Dit zijn vernederende vragen. Het is opmerkelijk in de Schrift, dat, wanneer vragen aangaande God gedaan worden, deze ten doel hebben onze genegenheden en bewondering zo hoog mogelijk op te voeren. Zo in Exod. 15:11: "O Heere, wie is als Gij onder de goden?" en Micha 7:18: "Wie is een God gelijk Gij?" Dat zijn verheffende vragen. Doch wanneer de vraag gaat over de mens, vernedert die hem in zijn ogen tot niets, "opdat geen vlees zou roemen voor Hem".

In het verhandelen van deze leer, zal ik met Gods hulp trachten:

- I. Een schriftuurlijke beantwoording te geven van deze vraag: "Wat is de mens?"

- II. Wat dat te kennen geeft, dat God de mens kent en acht.
- III. Waarin God Zijn achting voor de mens ontdekt.
- IV. Aantonen, dat dit waarlijk wonderlijk en verwonderlijk is.
- V. Zullen wij alles toepassen.

I. Het eerste punt is, dat wij een schriftuurlijke beantwoording zullen geven van deze vraag: Wat is de mens? Wij kunnen ons nooit verwonderen over de achting, die God een mens betoont, en dat bewonderen, zolang wij niet weten wat de mens is. Komt, vrienden, laten wij dan onszelf wegen in de weegschaal des heiligdoms, en zien wat wij zijn, 1^e als schepselen; 2^e als gevallen schepselen.

1^e Wat is de mens, zoals hij een schepsel Gods is? Vorst hem uit in zijn eerste oorsprong, dan is hij een stuk gemodelleerd leem, dat levendgemaakt is door de adem Gods. Adam betekent aarde, en rode aarde. (Gen. 2:7) "De Heere God had de mens geformeerd uit het stof der aarde, en in zijn neusgaten geblazen de adem des levens." De apostel zegt dan ook: (1 Kor. 15:47) "De eerste mens is uit de aarde, aards. Zo roept de Profeet Jeremia, tot Israël sprekende, uit: (Jer. 22:29) "O aarde, aarde, aarde! (Engelse overzetting) hoor des Heeren woord." Nog eens, Wat is de mens? Hij wordt in de Schrift aangemerkt als een pottenbakkersvat, dat gemakkelijk in stukken wordt gebroken: (Rom. 9:21) "Heeft de pottenbakker geen macht over het leem, om uit dezelfde klomp te maken het ene een vat ter ere, en het andere ter onere." (Psalm 2:7) "Gij zult ze in stukken slaan als een pottenbakkers vat." En vraagt u verder: "Wat is de mens?" De profeet Jesaja zal u zeggen, dat hij maar gras is (Jes. 40:6,7) "Een stem zegt: Roep, en hij zegt Wat zal ik roepen? Alle vlees is gras, en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af, als de Geest des Heeren daarin blaast; voorwaar het volk is gras. Wat anders is deze ganse menigte, die hier tegenwoordig is, dan een beetje gras; want gelijk het gras uit de aarde spruit, en weer op de aarde valt, zo zal het ook met ons en alle levenden gaan, en dan zal onze plaats ons niet meer kennen. Vraagt u nog eens: "Wat is de mens?" Dan zal de Geest Gods ons zeggen (Jes. 40:17) "Alle volkeren zijn als niets voor Hem". Kan iets minder dan niets zijn? Ja; "en zij worden bij Hem geacht minder als niet, en ijdelheid." Zo ziet u een antwoord op die vraag: Wat is de mens, beschouwd als een schepsel?

2^e Wat is de mens als een gevallen schepsel? De mens, zelfs in zijn beste staat, is voor God enkel ijdelheid; wat is hij dan in zijn slechtste staat? "God plantte hem een edele wijnstok, maar hij is veranderd in een verbasterde rank eens vreemden wijnstoks." Laat ons overwegen wat hij in dit opzicht is: waarlijk een schepsel, doch hij is door de zonde de ergste van alle schepselen geworden. Indien wij toch onderzoeken wat naar Gods getuigenis zijn karakter is, dan zien wij, dat hij beschreven wordt,

- (1.) als een krank schepsel, dat met een walglijke melaatsheid verspreid is, van de voetzool af tot het hoofd toe. De krankheid van de zonde heeft zijn levensdelen aangetast, zodat beide zijn verstand en zijn geweten bevekt en verwoest zijn. Hieruit volgt
- (2.) dat de mens afzichtelijk, walglijk is geworden: (Job. 15:16) "Hoe veel tmeer is een man gruwelijk en stinkende, die het onrecht indrinkt als water?" De zonde wordt iets gruwelijks genaamd, dat de ziel des Heeren haat. O! Hoeveel tmeer is een mens gruwelijk, die niets anders is dan een klomp zonde, een mengsel van ongerechtigheid, die de ongerechtigheid indrinkt als water?
- (3.) Wat is de mens? Hij is een machteloos, hulpeloos schepsel, zonder sterkte, evenals dat hulpeloos kindje, dat op het vlakke des velds geworpen was (Ezech. 16:5). De mensen praten over de kracht van de natuur, en over hun vermogen om zichzelf te bekeren en zich te veranderen, zoals het hun lust: doch als wij de Geest van God geloven, die door de Zoon van God spreekt, zal Hij ons zeggen, "dat niemand tot Hem kan komen, tenzij de Vader, die Hem gezonden heeft, hem trekke". Wat kan een pasgeboren kind, dat op het vlakke des

velds geworpen is, doen om zichzelf te helpen? Het is het meest hulpeloze van alle schepselen, en toch is de mens van nature in die staat.

- (4.) Wat is de mens? Gods Geest zal u zeggen, dat hij een weerspanning schepsel is: dat hij de wapenen tegen zijn grote Heere heeft opgeheven; dat hij zijn verbond met God heeft verbroken, en een verbintenis met de duivel tegen God heeft aangegaan. Met de trotse Farao, hebben wij God verworpen, zeggende: "Wie is de Heere, Wiens stem ik gehoorzamen zou?" (Num. 20:10) "Hoort toch, gij weerspanningen, zullen wij water voor ulieden uit deze steenrots hervoor brengen?"
- (5.) Wat is de mens, de gevallen mens? Hij is een veroordeeld schepsel, onder het vonnis van de grote Rechter van hemel en aarde: "Die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien; maar de toorn Gods blijft op hem," Hij wordt door God veroordeeld, door de wet veroordeeld; door het geweten veroordeeld.
- (6.) Wat is de mens, de gevallen mens? Hij is een verderfelijk, een schadelijk schepsel; hij heeft de schepping Gods geschonden: de Heere zeide tot Adam: het aardrijk zij om uwentwil vervloekt; hij is een last voor de aardbodem; ja, de ganse schepping zucht en is als in barensnood onder de last van zijn zonde.
- (7.) Hij is een walglijk schepsel, dat een stank is in de neusgaten van God, engelen en heiligen, waarom hij vergeleken wordt bij de stank van een pas geopend graf, dat geschikt is om de pest te verwekken. David zegt, sprekende van de goddelozen: "Hun keel is een open graf, met hun tong vleien zij; heet addervergif is onder hun lippen". Ja, de gevallen mens wordt vergeleken bij die schepselen, die ons het meeste kwaad doen: een pad, een slang, een adder, een tijger, een leeuw, en dergelijke schadelijke beesten.
- (8.) Wat is de mens, de gevallen mens? Hij is een dood schepsel: (Ef. 2:1) "En u heeft Hij mede levendgemaakt, daar gij dood waart door de misdaden en de zonden." Nu, hoe handelen wij met de doden? Die worden begraven, buiten het gezicht van de levenden. Abraham zeide van Sara: "Opdat ik mijn dode van voor mijn aangezicht begrave". Hoe anders zal God dan handelen met dode zondaren, die verstoken zijn van het leven van de genade? Hij begraaft ze van voor Zijn aangezicht in de hel. Zo heb ik u enkele dingen opgenoemd in antwoord op die vraag, "Wat is de mens?" en u gezegd wat hij is, als een schepsel. Is er dan geen goede grond voor deze vraag in mijn tekst "O Heere wat is de mens, dat Gij hem kent? Het kind des mensen, dat Gij hem acht?"

II. Ons tweede punt is: Wat dat te kennen geeft, dat God de mens kent, en dat Hij het kind van de mens acht? Hier wordt gezegd, dat Hij hem kent en acht. Het sluit in,

- (1.) dat de mens, hoewel hij een laag, gering, ellendig schepsel is, nochtans door God wordt gadeslagen, en dat Hij acht op hem slaat. "Ik zag u", zegt de Heere, "toen geen oog medelijden over u, had toen u geworpen was op het vlakke des velds, vertreden zijnde in uw bloed". Toen Adam zich in het geboomte van het paradijs had verborgen, waren de ogen des Heeren op hem. Hij zag in welk een jammerlijke gesteldheid hij was, en het ganse menselijk geslacht met hem. (Gen. 6:5) "En de Heere zag, dat de boosheid van de mens menigvuldig was op de aarde, en al het gedichtsel van de gedachten zijns harten ten allen dage alleenlijk boos was".
- (2.) Wat is de mens, dat Gij hem kent? Het geeft te kennen, dat God geen acht op de mens slaat, omdat hij iets in zichzelf heeft; dat er niet de minste voortreffelijkheid in hem is, om hem bij God aan te bevelen, noch schoonheid, noch rijkdom, noch wijsheid, noch de minste eigenschap, die begeerlijk is. Wat anders zijn zij, wanneer God Zijn uitverkorenen in barmhartigheid kent, dan kinderen des toorns, zowel als de anderen? dood in de zonde; "Zo is het dan niet desgenen, die wil, noch desgenen, die loopt, maar des ontfermenden Gods."
- (3.) Wat is de mens? Het sluit in, dat waarin God de mens ook acht, het de vrucht is van Zijn vrije genade, en Zijn soevereine wil en welbehagen: "Want uit genade zijt gij zalig geworden

door het geloof; en dat niet uit u, het is Gods gave. Ik zal hunlieder afkering genezen, ik zal ze vrijwilliglijk liefhebben." (Hos. 14:5). Al de beloften van het verbond lopen dan ook in de richting van de Goddelijke vrijmacht, er wordt geen andere reden voor gegeven, dan Zijn soevereine wil: "Ik zal hun tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn. Dan zal ik rein water op u sprengen en gij zult rein worden; van al uw onreinheden en van al uw dregoden zal Ik u reinigen. En Ik zal u een nieuw hart geven, en zal een nieuwe geest geven in het binnenste van u."

- (4.) Wat is de mens? Het geeft te kennen, dat God de mens niet nodig heeft, noch enige van zijn diensten: (Job. 22:2, 3) "Zal ook een man Gode profijtelijk zijn? Maar voor Zichzelf zal de verstandige profijtelijk zijn. Is het voor de Almachtige nuttigheid, dat gij rechtvaardig zijt? Of gewin, dat gij uw wegen volmaakt?" Hieruit blijkt duidelijk, dat God de mens niet acht, alsof hij hem nuttig of voordelig zou kunnen zijn. O vrienden! Laten wij ons niet inbeelden, dat God ons iets verschuldigd is wegens ons horen, bidden, gehoorzamen, of avondmaal houden; neen, neen, God heeft noch ons, noch onze diensten nodig.
- (5.) Wat is de mens? Het sluit in, dat Gods goedertierenheid en liefde tot de mens, of het kind des mensen, van een voorkomende natuur is. De mens is niet bezig met naar God te vragen, wanneer Hij hem in een weg van goedertierenheid kent. Wat wist het arme kindje van de Heere, toen de Heere het kende (Ezech. 16:4)? "Ik ben gevonden van hen, die naar Mij niet vraagden, Ik ben gevonden van degenen, die Mij niet zochten." O vrienden! Nooit zou iemand van het geslacht van Adam naar God omzien, als God niet naar ons omzag. Wij zijn er zover vanaf naar God te vragen, dat wij al verder en verder van God af lopen, zolang Hij ons niet zoekt en vindt: (Jes. 62:12) "Gij zult genoemd worden, de gezochte". God zocht en voorkwam Paulus op de weg naar Damaskus toen hij weinig gedachten over de Heere had. Hij zocht Zacheüs, en iedere ziel wordt door voorkomende genade gezocht.
- (6.) Wat is de mens? Het sluit in, dat, wat de mens ook is, hoe verachtelijk, laag en onaanzienlijk hij is, God hem nochtans behandelt alsof hij een groot en aanzienlijk persoon was. Daarom wordt in die tevoren aangehaalde woorden. (Job. 7:17) gezegd, dat Hij hem grootacht: "Wat is de mens, dat Gij hem grootacht?" En dat U uw hart op hem zet? Hij acht hem, alsof hij enige waarde had. Doch dit leidt mij tot

III. Het derde punt, dat was aan te tonen, waarin God Zijn achting voor de mens en het kind van de mens ontdekt. Laat ons overwegen:

1^e De achting, die God alle mensen in het algemeen betoont; 2^e De achting, die Hij Zijn uitverkoren geslacht, Zijn verkregen volk, betoont.

Ten eerste. Laat ons een kort overzicht nemen van de achting, die God aan alle mensen in het algemeen betoont, zowel in de schepping als in de voorzienigheid. 1^e Laat ons opmerken welke achting God de mens, dat nietige, geringe schepsel, betoonde bij zijn schepping. Hij bouwt voor hem een statig huis, en voorziet hem van al wat hij nodig heeft, voordat Hij hem een aanzijn geeft. Hij richt het schone gebouw van hemel en aarde tot zijn gebruik op. Hij geeft "de zon tot heerschappij des daags, en de maan tot heerschappij 's nachts", opdat hij bij het licht van deze hemellichamen rondom zich zou kunnen zien, en de andere werken Gods beschouwen. Hij rekt de hemel over zijn hoofd uit als een gordijn en dak, en bezaait en versiert het met een onnoemelijk aantal glinsterende sterren, als zoveel schitterende edelgesteenten. Hij beplant de hof van Eden met allerlei bomen en planten. Hij houdt er bij de schepping rekening mee, en maakt haar daartoe geschikt, dat zij zowel zijn gevoelige als zijn redelijke begeerten kan bevredigen; Hij maakt kleuren, om zijn oog te behagen, geluiden om zijn gehoor te strelen, heerlijke vruchten en spijzen om zijn smaak, en aangename geuren om zijn reuk te voldoen. Hij schept wonderen in de hemelen boven, en op de aarde beneden, opdat zijn redelijke ziel, die met vermaak en verlustiging zal doorzoeken en zich daarin baden. Aldus, zeg ik, ontdekt God

Zijn achting voor de mens, door een huis voor hem te bouwen en van alles te voorzien, voordat Hij hem een aanzien geeft.

Doch, 2^e laat ons nagaan welke achting God de mens betoont in de loop van Zijn algemene voorzienigheid, en dat niettegenstaande zijn afval uit de staat waarin hij geschapen was.

- (1.) Hoewel wij allen van de baarmoeder af overtreders zijn, nochtans doet Hij een opeenvolging van mensen op het gelaat des aardrijks voortduren. Wat was het een wonder, dat Hij, op de eerste zonde van Adam de wortel van het menselijk geslacht niet afhieuw, en hem in de hel wierp, om daardoor te voorkomen, dat zoveel takken zouden opschieten, die uit hem ontsproten zijn, die de bittere vruchten van zonde en weerspanning tegen God dragen. En toch laat Hij, in Zijn wonderlijke lijdzaamheid en verdraagzaamheid, een geslacht van mensenkinderen op aarde blijven, terwijl Hij Zich zo gemakkelijk van Zijn tegenpartijders had kunnen ontslaan, en Zich aan Zijn vijanden had kunnen wreken. O! Wat is de mens?
- (2.) Laat ons de wonderlijke zorg bezien, die God besteedt aan het formeren van de mens in de baarmoeder. Wat hebt u, of ook uw ouders, er aan toegedaan, dat u deze handen, en voeten, en de andere leden van uw lichaam zijn gegeven! Hoe komt dat, dat deze leden en delen van ons lichaam zo welgeschapen zijn, en dat wij niet als monsters geboren zijn? Het is de hand van de Voorzienigheid, die ons zodanig gevormd en gefatsoeneerd heeft. David slaat dit met lof en dankbaarheid gade. (Psalm 139:14) "Ik loof U, omdat ik op een heel vreselijke wijze wonderbaarlijk gemaakt ben."
- (3.) Wanneer de mens ter wereld gebracht is, heeft Hij, hoewel hij in zichzelf het meest hulpeloze schepsel is, voor de beste hulp gezorgd, om hem te koesteren en te bewaren. Hij helpt ons niet alleen in het ter wereld komen, ons bewarende, dat wij niet in de geboorte gestikt zijn, maar Hij zorgt ook voor knieën, om ons te troetelen, en voor borsten om ons te zogen. Hij heeft niet alleen onze ouders ingegeven ons in onze kindsheid en minderjarigheid met tere zorg en liefde te verzorgen; maar Hijzelf heeft ons, als een teer Vader, gevoed en grootgebracht, ons beweerd en voor ons gezorgd, gevend ons dagelijks brood, en alle benodigdheden en geriefelijkheden van het leven. Zijn er onder ons, die een geriefelijk huis met hun gezin bewonen? het is God, die de eenzamen zet in een huisgezin. Zijn er onder ulieden, wier kinderen zijn als olijflantjes rondom uw tafel? "Ziet, de kinderen zijn een erfdeel des Heeren; des buiks vrucht is een beloning." Hebt u rijkdom en een bestaan in de tijd? Het is van de Heere: De zegen des Heeren, die maakt, de Heere, die geeft u, dat u rijk bent. Heeft Hij u in de wereld tot eer en aanzien gebracht? het is de Heere, die "deze vernedert, en genen verhoogt." O! Hoe volgt God de mens, ieder jaar, elke dag en elk ogenblik, met goedheid en weldadigheid! Hoe spoedig zou alle vlees van honger omkomen, als Hij niet ieder jaar Zijn ruime graanschuren opende, gevend, dat de aarde het graan voortbrengt, waarmee wij en andere schepselen gevoed worden. De Psalmist David beschouwt dit als een stof van lof: (Psalm 145:15,16) "Aller ogen wachten op U, en Gij geeft hen hun spijs te zijner tijd. Gij doet Uw hand open, en verzadigt al wat daar leeft, naar Uw welbehagen." O, hoe wonderlijk is het, het verband te beschouwen van de dingen, die God vastgesteld heeft! Hoe Hij, door Zijn machtige hand, hemel en aarde aan elkaar verbonden heeft, om de mens op aarde te onderhouden: (Hos. 2:20, 21) "En het zal op die dag geschieden, dat Ik verhoren zal, spreekt de Heere; Ik zal de hemel verhoren, en die zal de aarde verhoren; en de aarde zal het koren verhoren, mitsgaders de most en de olie; en die zullen Jizreël verhoren." O! Wat is de mens? Of het kind des mensen, dat het grote raderwerk van de schepping tot zijn nut en onderhoud zou ronddraaien. Laat ons, om daarmede dit stuk van de algemene voorzienigheid, die daardoor de mens betoond wordt, te sluiten opmerken: hoe de onnozele schepselen, die nooit tegen God gezondigd, of de wetten van hun schepping verbroken hebben, elke dag gedood worden voor het gebruik

van de weerspannige mens, die niets is: De vissen van de zee, het gevogelte van de hemel, de dieren des velds, worden van het leven beroofd, om het leven te onderhouden van de mens, die zijn recht op alle goed, hetzij in deze, of in de toekomstige wereld, heeft verbeurd. O wat een gunsteling moet de mens wel zijn boven alle overige schepselen! En zo kostbaar is het leven van de mens, dat Hij het een van de tien geboden heeft gemaakt, die voor alle geslachten verbindend zijn, dat niemand de mens zal doden, of hem zijn leven ontnemen, totdat Zijn onmiddellijke hand op de door Hem bepaalde tijd er een einde aan maakt: "Ziel om ziel; wie der mensen bloed vergiet, zijn bloed zal door de mens vergoten worden", en dat om deze goede reden; "want God heeft de mens naar Zijn beeld gemaakt". O, moet niet deze korte wenk van de weldadigheid Gods voor de mens, welke uitloopt in het kanaal van gewone voorzienigheid, ons met David doen uitroepen: O Heere, wat is de mens? Doch laat ons van dit stuk van de algemene goedheid Gods voor de mens, in de schepping en in de voorzienigheid, afstappen, om,

Ten tweede, het goede van Zijn uitverkorenen te aanschouwen, opdat wij ons verblijden met de blijdschap van Zijn volk, en ons beroemen met Zijn erfdeel. Gelovigen, laat mij de leer in een woord van vermaning omzetten, en u in de woorden van de Psalmist toeroepen: "Psalmzingt de Heere, gij Zijn gunstgenoten, en zegt lof ter gedachtenis Zijner heiligheid. Wilt, om u tot deze plicht op te wekken en te verbinden, met mij overwegen, waarin de grote God u gekend heeft, en hoe Hij u geacht heeft door de uitlatingen van Zijn liefde.

1. Voor de tijd,
2. In de tijd.
3. Na het einde van de tijd, in de eeuwigheid.

1. Wilt Zijn liefde en goedertierenheid tot u voor de tijd beschouwen, opdat dit u verbindt uit te roepen: Wat is de mens, dat Gij hem kent, en in het bijzonder mij?

(1) Laat ons dan teruggaan tot de dagen vanouds, de dagen der eeuwigheid, en zien hoe de goedertierenheid en de liefde Gods tot de mens toen verscheen; toen God u zag, "vertreden zijnde in uw bloed, en Hij tot u zeide: Leef, en uw tijd was de tijd der minne." O! Is het niet verwonderlijk, te zien, hoe verkiezende liefde, de gevallen engelen voorbijgaande, op zo'n ellendig, jammerlijk schepsel, als de gevallen zondige mens is, rustte? En hoe Hij koningen en prinses, edelen, en wijzen, en rijken, en vele duizenden, welke de wereld als de voorwerpen van Zijn liefde zou aanmerken, voorbijging, en u, een ellendig schepsel, die niemand achtte, verkoos. O! zegt niet uw ziel: "Wie ben ik, dat God mij zou kennen? Dat Hij mij zou liefhebben met een eeuwige liefde? Dat Hij mij zou hebben uitverkoren voor de grondlegging der wereld? En mij verordeneerd tot aanneming tot kinderen, door Jezus Christus in Zichzelf?"

(2) Het besluit van verkiezende liefde vastgesteld zijnde, moest een weg worden gevonden voor uw zaligheid, die bestaanbaar was met de eer van de wet en van de rechtvaardigheid Gods. Daarom moest, alsof de mens, en het kind des mensen, en in het bijzonder u, gelovige, een voornaam schepsel was, een Raad van de Drie-eenheid worden opgeroepen, om de zaak te beraadslagen, en zo werd het plan van uw zaligheid ontworpen. "O, zegt de eeuwige Vader, Mijn liefde is gevestigd op een overblijfsel van Adams geslacht, en Ik heb Mij voorgenomen die zalig te maken, en tot de heerlijkheid te brengen; doch o, hoe zal Ik hen onder de kinderen zetten? Ik zie, dat zij Mijn wet zullen overtreden, en Mijn toorn en rechtvaardigheid onderworpen zullen worden, en Mijn liefde tot hen kan zich niet uitlaten in een weg, waarin de rechtvaardigheid wordt benadeeld. Daarom, o Zoon van Mijn eeuwige liefde, daarom zelf en verordineer Ik U, om in de volheid des tijd hun natuur aan te nemen. Ik heb U hiertoe een lichaam toebereid, opdat Gij, als hun Borg en Verlosser, Mijn wet in hun plaats mag vervullen,

en Mijn rechtvaardigheid door de offerande van Uw dood mag bevredigen. En Ik beloof hierop, dat Ik U zal ondersteunen in dat werk; Mijn arm zal U sterken; Ik zal U uit de dood opwekken en U aan Mijn rechterhand zetten; Ik zal hen U als een zaad geven, dat U zal dienen. Gij zult hun Hoofd, hun Voorspraak en Middelaar zijn, en Gij zult over hen heersen voor eeuwig en altoos, als over een koninkrijk, dat het Uwe is, een verkregen volk." – "Ik stem met Mijn ganse hart in dit aanbod in", zegt de eeuwige Zoon. "Zie Ik kom, in de rol des boeks is van Mij geschreven. Ik heb lust, o Mijn God, om Uw welbehagen te doen. Ja, deze wet van de verlossing is binnen in Mijn hart, zij is in het midden mijns ingewands." – "Dan zal Ik, zegt de Heilige Geest, Zijn menselijke natuur, door Mijn overschaduwende kracht, in de buik van de maagd formeren, Ik zal Zijn menselijke natuur heiligen, en die een geschikte woning voor de volheid van de Godheid maken, om daarin te wonen, opdat zij uit die volheid mogen ontvangen genade voor genade. Ik zal het uit het Zijne nemen, en het hun verkondigen, en het werk van de heiligmaking in hen voortzetten, totdat zij in de heerlijkheid worden opgenomen." – Zo, gelovigen, werd het plan van uw zaligheid en de wijze van uitvoering in de eeuwigheid ontworpen, voordat de aarde gegrond was op haar grondvesten. O, zal dan niet de overweging van dit alles ons doen uitroepen: O Heere, wat is de mens, dat Gij hem kent? Het kind des mensen dat Gij het acht?

2. Laat ons neerkomen van de eeuwigheid tot de tijd, en bezien hoe dit heerlijk ontwerp van vrije genade en liefde tot de mens is uitgevoerd.

Deze wereld geschapen zijnde, als een toneel waarop dit heerlijk tafereel zou worden vertoond, wordt de mens ten tonele gebracht. Een verbond der werken wordt tussen God en hem opgericht, hetwelk door de mens wordt verbroken, en hem in een afgrond van zonde en ellende dompelt. Doch niet zodra is hij gevallen, of het eeuwige voornemen en ontwerp van oneindige liefde en wijsheid begint te voorschijn te komen, en zo begint het tafereel van de genade zich te vertonen. Wanneer de mens staat te beven bij de gedachte, dat het vlammend zwaard van de gerechtigheid hem zal slaan, breekt een belofte van hulp en verlossing door de donkere wolk van toorn: "dat het zaad van de vrouw de slang de kop zal vermorzelen." Een toornig en beledigd God wordt eensklaps Immanuël, God met ons, om de wraak te wreken op de oude slang, voor het kwaad, dat zij Zijn onderkoning en plaatsvervanger in deze benedenwereld heeft aangedaan. Deze genade, in de eerste belofte vevat, wordt trapsgewijze ontsloten in beloften, voorbeelden en profetieën, in de Oud Testamentische bedeling, totdat, overeenkomstig de overeenstemming in de Raad des vredes, en het in het Paradijs bekend gemaakte besluit, de grote en vermaarde Kampioen, de Zoon van God, op het slagveld verschijnt. Deze, het kleed van de menselijke natuur, dat Zijn Vader Hem toebereid had, aangedaan hebbende, werkt Hij daarin wonderen voor dat nietige schepsel, de mens, om diens zaligheid uit te werken.

Zegt u: *Wat heeft Hij gedaan?*

Dan antwoord ik: O! Wat heeft Hij al niet gedaan, dat nodig was om de weg te banen, en de ingang tot de heerlijkheid en het eeuwige leven voor de mens mogelijk te maken? Ik kan hier niet in bijzonderheden treden, daarom zeg ik met zoveel woorden: Door Zijn gehoorzaamheid tot de dood, heeft Hij "de overtreding gesloten, en de zonde verzegeld; de ongerechtigheid verzoend, en een eeuwige gerechtigheid aangebracht". "Hij zal velen het verbond versterken, Hij doet het slachtoffer en het spijsoffer ophouden," en licht de Mozaïsche bedeling uit de hengsels. Hij openbaart de raad Gods aangaande de verlossing, ontsluit de verborgenheid des heils in Zijn leer, en bevestigt die van de hemel door een menigte van mirakelen. Hij maakt de wet groot en maakt haar heerlijk; "Hij berooft de overheden en machten, en triomfeert over hen aan het kruis; door de dood doet Hij de dood te niet, en hem, die het geweld des doods had;" Hij rukt de sleutelen des doods uit de handen van de duivel, en neemt die Zelf in bewaring, opdat Hij de dood een doorgang tot de heerlijkheid zou maken, in plaats van een doorgang tot

de hel. Hij sterft voor onze zonden, en staat op tot onze rechtvaardigmaking; Hij vaart op naar de hemel met een gejuich van triomf en overwinning en "is gezeten aan de rechterhand der Majesteit in de hoogste hemelen," als het openbare Hoofd en de Plaatsbekleder van Zijn vrienden op aarde, "om te verschijnen voor het aangezicht Gods voor hen."

Een weinig nadat Hij de troon heeft bestegen, heeft Hij Zijn Geest op Zijn discipelen uitgestort, als "een geweldig gedreven wind, en geeft Hij de mensen gaven, sommigen tot apostelen, en sommigen tot Profeten, en sommigen tot Evangelisten, en sommigen tot Herders en Leraars." Hij zendt hen uit met macht om wonderen te doen en alle talen te spreken; alle creaturen onder de hemel de heerlijkheid van Zijn volbracht verlossingswerk te verkondigen: "opdat een ieder, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe." O! Moet niet een terugblik op al dit werk voor de mens ons doen uitroepen: O Heere, wat is de mens, dat Gij hem kent? Het kind des mensen, dat Gij het acht?

Wel, is dat alles? Nee, want Hij doet in de tijd nog meer voor de mens. Het werk van de zaligheid door verwerving volbracht hebbende, is Zijn stem tot de mensen en tot der mensen kinderen. Hij verkondigt Zijn heil tot aan de einden van de aarde, en doet het lieflijk geklank van de bazuin van het Evangelie horen tot aan het einde van de wereld. En o! Welke wonderen werkt Hij hier, om de weg te banen voor de zaligheid van de arme mens! Een troon van genade wordt opgericht, waar de mens met vrijmoedigheid mag toegaan, opdat hij barmhartigheid moge verkrijgen, en genade vinden om geholpen te worden ter bekwamer tijd. Wetten van genade worden van deze troon uitgezonden, vergoedingen, beloften en bekendmakingen van genade: "O alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld en zonder prijs wijn en melk." Herauten worden uitgezonden, om de genade van God door Christus aan de mens te verkondigen, en hun stem te verheffen op de spits van de hoge plaatsen; een woord van verzoening wordt hun opgedragen, en zij, als gezanten van Christus, bidden de mensen en de kinderen der mensen, dat zij zich met God zullen laten verzoenen; want Hij heeft Christus "zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem." De grote voorraadschuren van de genade zijn geopend; Zijn gerechtigheid en Zijn heil worden in de uitdeling van het evangelie aan eens ieders deur gebracht, met een stem van de hemel: Komt tot Christus en al Zijn volheid, u bent welkom. Hij staat met uitgebreide armen van verlossende liefde, roepende: "Ziet op Mij, wendt u naar Mij toe! Hoe graag wilde Ik u bijeenvergaderen, gelijk een hen haar kiekens onder de vleugelen bijeenvergadert!" O wat is de mens, dat Hij hem zo gedachtig is!

En wat maakt Hij, na dit alles, een werk van de mens, om de verworven en tentoongestelde zaligheid toe te passen. De hamer van de wet moet worden gebruikt, om het stenen hart te verbrijzelen; het braakland moet omgeploegd worden, om het klaar te maken voor de ontvangst van het onverderfelijk zaad van de waarheid van het Evangelie; de sterkten van de satan moeten worden neergeworpen; de hoge overleggingen van het hart moeten worden vlak gemaakt; de satan en het trotse ik moeten onttroond worden. De zondaar is dood en begraven, en hij riekt al in het graf van de zonde; de steen moet van het graf gewenteld worden; wonderen moeten gedaan worden aan de doden, de Geest des levens moet op de dorre beenderen blazen. De zondaar is blind, en zijn ogen moeten geopend worden; hij is een gevangene, en de ketenen van zijn gevangenschap moeten losgemaakt worden. De weerspannige ijzeren zenuw van zijn wil moet gebogen worden door de almachtige kracht Gods, en hij moet overreed en bekwam gemaakt worden, om Christus en de zaligheid door Hem te omhelzen, zoals Hij in het Evangelie om niet wordt aangeboden. De zondaar moet, in de krachtadige roeping, overgezet worden uit de dood tot het leven, uit de duisternis tot Gods wonderbaar licht. O wat een werk maakt de Heere van het arme onaanzienlijke schepsel! Wat een gunsten en voorrechten hoopt Hij, de ene na de andere, over hem op! Hij ondertrouwt Zich het arme verloren schepsel, alsof het een kuise maagd was, en maakt haar de bruid, de vrouw des Lams, en zegt tot haar: Nu is

uw Maker uw Man, Heere der heirscharen is Zijn Naam. Hij neemt de vuile vodden weg en kleedt haar met wisselklederen, namelijk met het witte linnen van Zijn eeuwige gerechtigheid, en doet haar dat lied zingen: (Jes. 61:10) "Ik ben zeer vrolijk in de Heere, mijn ziel verheugt zich in mijn God, want Hij heeft mij bekleed met de klederen des heils, de mantel der gerechtigheid heeft Hij mij omgedaan; gelijk een bruidegom zich met priesterlijk sieraad versiert, en als een bruid haar versiert met haar gereedschap." Hij neemt de last van alle schuld, die zij aan de rechtvaardigheid schuldig is, op Zich, en staat tussen haar en alle beschuldigingen, die de wet en de rechtvaardigheid tegen haar hadden, en stelt haar in staat, te zeggen: "Wie zal beschuldiging inbrengen tegen mij? God is het, Die rechtvaardig maakt. Wie is het die verdoemt? Christus is het, Die gestorven is, ja dat meer is, Die ook opgewekt is; Die ook ter rechterhand Gods is, Die ook voor ons bidt." Hij wordt een eeuwige Vader voor het arme schepsel en zet het onder de kinderen, en maakt het een erfgenaam Gods en mede-erfgenaam met Zichzelf, en Hij zegt tot haar: "Zult gij niet van nu af tot mij roepen, mijn Vader; Gij zijt de Leidsman mijner jeugd." Hij legt de schoonheid van Zijn heiligheid op de ziel, en maakt haar als des Koning dochter, geheel verheerlijkt inwendig; als kleding van gouden borduursel; Hij maakt haar "als vleugelen ener duif, overdekt met zilver, en welker vederen zijn als uitgegraven geluwen goud."

Hij bezoekt de ziel gedurig en openbaart Zichzelf aan haar, zoals Hij het niet aan de wereld doet. Hij bevochtigt haar met de dauw des Geestes, als de wijngaard van rode wijn. Hij blaast op haar door Zijn Geest, doet de Noorden- en Zuidenwind ontwaken, komen en op haar blazen: waardoor de genaden des Geestes, als zoveel specerijen, een lieflijke geur verspreiden. Hij gaat met haar door vuur en water, en verlaat haar nooit; Hij doet de mens wonen in het verborgen Zijns aangezichts en onder Zijn schaduw; en gelijk rondom Jeruzalem bergen zijn, zo slaan Zijn eigenschappen hun tenten rondom hem op tot zijn verdediging; Hij zet een wacht van engelen, als een lijfwacht, rondom Zijn bruid, tot haar eer en veiligheid. In één woord, Hij bewaart haar in Zijn kracht door het geloof tot de zaligheid. Het goede en de weldadigheid zullen haar volgen al de dagen haars levens, en ten laatste zal Hij de Jordaan klieven, en haar met een wacht van engelen thuis brengen, naar het beloofde land van de heerlijkheid, en haar zijn Vader voorstellen, zonder vlek of rimpel of iets dergelijks. Mogen wij niet, bij een overzicht van dit alles, dat Hij voor de tijd en in de tijd doet, te recht in een verrukking van verwondering uitroepen: *O Heere, wat is de mens!*

3. Indien wij Gods weg met de mensen nagaan, vanaf een vervlogen eeuwigheid, door de tijd, tot een toekomstige eeuwigheid, dan zullen wij goede reden hebben uit te roepen: *Wat is de mens?* Doch hier hangt een sluier tussen ons en die heerlijkheid en gelukzaligheid, die God voor de mens in de toekomstige wereld verordineerd en bereid heeft. De dingen, die daar voor de mens bereid zijn, zijn zo groot, dat "geen oog heeft gezien, en geen oor heeft gehoord, en in het hart van de mens niet is opgekomen, hetgeen God bereid heeft dien, die Hem liefhebben" (1 Kor. 2:9).

- Wat dunkt u, gelovigen, van "altijd met de Heere te wezen", en "wandelingen te hebben onder dezen, die daar staan", en de heerlijkheid te aanschouwen van God en het Lam?
- Wat dunkt van in eigen persoon te komen tot "de berg Sion, de stad des levenden Gods, het hemelse Jeruzalem, welker muur is van Jaspis, en de stad zelf van zuiver goud, zijnde zuiver glas gelijk; welke de zon niet behoeft, noch de maan"; of die inzettingen van het Woord, de sacramenten, en leraars, omdat de heerlijkheid Gods haar verlicht, en het Lam haar kaars is (Openb. 21:18,23)?
- Wat dunkt u, gelovigen, van te komen "tot de algemene vergadering en de gemeente der eerstgeborenen, die in de hemelen opgeschreven zijn?" Wat dunkt u van u te voegen bij "de vele duizenden der engelen en de geesten der volmaakt rechtvaardigen," die een nieuw lied zingen, roepende: "De zaligheid zij onze God, Die op de troon zit, en het Lam (Openb.

7:10); Het Lam, dat geslacht is, is waardig te ontvangen, de kracht, en rijkdom, en wijsheid, en sterkte, en eer, en heerlijkheid en dankzegging?"

- Wat dunkt u van tot God de Rechter over allen, als uw God en Vader, te komen?
- Wat dunkt u van tot Jezus, de Middelaar des Nieuwe Testaments te komen; en van hem niet meer te zien "door een spiegel in een duistere rede, maar Hem te zien zoals Hij is, van aangezicht tot aangezicht, en de heerlijkheid te aanschouwen, die Zijn Vader Hem heeft gegeven?"
- Wat dunkt u van aan te zitten aan de tafel, die altijd aangericht zal zijn, en van met Hem, en alle vrijgekochten, in het koninkrijk der hemelen te eten en te drinken? "Ik zal van nu aan," zeide Hij bij de instelling van het avondmaal, voordat Hij stierf, "niet drinken van deze vrucht des wijnstoks tot op die dag, wanneer Ik met u dezelve nieuw zal drinken in het koninkrijk Mijns Vaders."
- Wat dunkt u van die nieuwe taferelen van heerlijkheid, wijsheid, kracht, heiligheid, rechtvaardigheid, goedertierenheid, genade, liefde en getrouwheid, die de gehele eeuwigheid door ontsloten zullen worden in de onmiddellijke aanschouwing van God, en in de werken van de schepping, van de voorzienigheid en van de verlossing; die al uw ziel zullen vervullen met een nieuwe verrukking van verwondering en lof?
- Wat dunkt u van als overwinnaars met Christus te zitten in Zijn troon, gelijk als Hij overwonnen heeft, en is gezeten met Zijn Vader in Zijn troon? Wat dunkt u van die tronen te bezetten in de heerlijkheid, die door de afval van de engelen, die vielen, leeg geworden zijn?
- Wat dunkt u van "de volken te regeren met een ijzeren scepter; van hun koningen te binden met ketenen, en hun achtbaren met ijzeren boeien? want dat zal "de heerlijkheid van al Zijn gunstgenoten zijn." (1 Kor. 6:2) "Weet gij niet, dat de heiligen de wereld oordelen zullen? (vers 3) Weet gij niet, dat wij de engelen oordelen zullen?"
- Wat dunkt u van "te eten van het Manna, dat verborgen is", en van de vruchten van die Boom, Die "in het midden van het paradijs Gods is, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevend Zijn vrucht, en Welks bladeren zijn tot genezing der heidenen?"
- Wat dunkt u van in te gaan in die elpenbenen paleizen, met blijdschap en overwinning aan elke zijde, het huis van vele woningen, het huis van Christus' Vader, "welker Kunstenaar en Bouwmeester God is? Dan zult u dronken worden van de vettigheid van Zijn huis, en gedrenkt worden uit de beken van Zijn wellusten.
- Wat dunkt u van een pilaar te worden in de tempel Gods, waar u niet meer uit zult gaan, en van voor eeuwig op u geschreven te hebben de Naam van Christus, de Naam Zijns Vaders, en de naam van de stad onzes Gods?
- Wat dunkt u van voor eeuwig bevrijd en verlost te zijn van al die lasten, waaronder u nu zucht? Van al die vurige pijlen waardoor u nu gekweld wordt? Van al die onderdrukkende vrezen en beschuldigingen? Van al die tranen, smarten en verdrukkingen, die u neergebogen door de wereld doen geen, en "uw harp aan de wilgen doen hangen?"
- Wat dunkt u van die eeuwige dingen, die binnenkort in uw bezit zullen zijn? Van een eeuwige God, een eeuwig leven, een eeuwig licht, eeuwige liefde, eeuwige aanschouwing en genieting, eeuwige gelijkheid en gelijkvormigheid aan de Heere, die u wachten?
- Wat dunkt u van de kroon van de heerlijkheid, die niet kan verwerken?
- Wat dunkt u van "een onbeweeglijk koninkrijk; een onverderfelijke en onbevlekkelijke, en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is?"
- Wat dunkt u van het veranderen van die schemerglans van de heerlijkheid in een eeuwige dag van de heerlijkheid? want daar zal de Zon der gerechtigheid nooit ondergaan, nooit, nooit verduisterd worden.
- O vrienden, al deze, en tienduizend duizend, duizendmaal meer dan ik u kan zeggen, is aan de andere zijde van de dood voor u bereid. Hebben wij dan geen reden, met de woorden

van onze tekst, te zingen en te zeggen: *O Heere, wat is de mens, dat Gij hem kent? Het kind des menschen, dat Gij het acht?*

IV. Ons vierde punt was aan te tonen, dat het waarlijk wonderlijk is, dat God, de grote God, de mens zo zou hoogschatten, dat Hij hem zo zou kennen, en zo zou achten.

Na hetgeen reeds gezegd is, behoef ik hierbij niet lang stil te staan; slechts een paar woorden.

(1.) Het is verwonderlijk indien wij Gods oneindige en verbazende grootheid en heerlijkheid overwegen. O! Wie kan op een gepaste wijze over Hem denken of spreken? Hij, Die de mens zo hoogacht, is de Hoge en Verhevene, Die in de eeuwigheid woont, tot Wie geen mens kan naderen, Die een ontoegankelijk licht bewoont, vol van heerlijkheid; Hij, "Wiens troon hoog en verheven is", boven al de tronen van hemel en aarde; Hij, voor wie engelen en serafijnen staan, met hun aangezichten en voeten bedekt met hun vleugelen, roepende: Heilig, heilig, heilig is de Heere der heirscharen; "Hij, Die de bergen gewogen heeft in een waag, en de heuvelen in een weegschaal, Die de wateren van de Oceaan met Zijn vuist gemeten heeft, Die doet naar Zijn wil met het heir des hemels en de inwoners der aarde." O! Is het niet wonderlijk en verwonderlijk, dat deze grote en oneindige Heere, Die alle wezen, leven licht, heerlijkheid en volmaaktheid in Zich inhangende heeft en geen engelen noch mensen nodig had, dat Hij de mens of het kind van de mens zo zou kennen en achten? O Heere! wat is de mens?

(2.) Het is verwonderlijk, als wij overwegen wat de mens is, wat een gering, onaanzienlijk, verachtelijk schepsel hij is, beide, als een schepsel, en als een zondaar; waarover ik reeds bij de behandeling van ons eerste punt heb gesproken, in antwoord op die vraag, *Wat is de mens?*

(3.) Het is wonderlijk en verwonderlijk. omdat het niet begrepen of uitgedrukt kan worden, het gaat alle gedachte en woorden te boven: "Geen oog heeft het gezien, geen oor heeft het vernomen, noch is het in het hart van de mens opgekomen," hoe groot de goedertierenheid en de neerbuiging Gods tot de mens is. Dit ligt duidelijk ingesloten in de wijze waarop de Psalmist in de tekst over de goedheid Gods spreekt: *O Heere! Wat is de mens, dat Gij hem kent?*

Vandaar zijn al deze of dergelijke uitdrukkingen van verwondering en verbazing: "Hoe dierbaar is Uw goedertierenheid, o God! O hoe groot is Uw goed, dat Gij weggelegd hebt voor degenen, die U vrezen! O die brede, lengte, diepte en hoogte van de liefde van Christus, die de kennis te boven gaat!" Deze uitdrukkingen geven onze verlegenheid te kennen, en dat onze eindige verstanden hier eeuwig stilstaan; daarom moeten wij ophouden, want wat kunnen wij meer zeggen?

V. Ons vijfde punt was de **toepassing**.

Omdat ik nogal breedvoerig ben geweest in het leerstellig gedeelte, zal ik met een paar gevolgtrekkingen besluiten.

1^e Ziet hieruit de dwaasheid van al degenen, die ingenomen zijn met de bewondering van enige geschapen voortreffelijkheid, hetzij die gevonden wordt in henzelf, of in anderen van het menselijk geslacht. zonder op te klimmen tot de Bron, een oneindige God, uit Wie alle wezen, schoonheid, heerlijkheid en voortreffelijkheid voortvloeit. De Geest Gods spreekt daarvan als van redeloze dwaasheid, als een mens op het schepsel ziet, zonder na te speuren, dat al zijn voortreffelijkheid uit God is, als haren oorsprong (Psalm 94:8) "Aanmerkt gij onvernunftigen onder het volk, en gij dwazen, wanneer zult gij verstandig worden? Zou Hij, Die het oor plant niet horen? Zou Hij, Die de ogen formeert niet aanschouwen? Zou Hij, Die de mens

wetenschap leert, niet weten?" Dit zijn vragen, die alle godloochenende dwazen, moeten beschamen, die in hun hart of praktijk zeggen: "Er is geen God"; en ons tegelijkertijd ontdekken, dat de mens maar een arm afhankelijk schepsel is, dat zijn vermogens in ziel en lichaam van een oneindige God verkrijgt. Vandaar die terechtwijzing in Jesaja 2:22: "Laat gijlieden dan af van de mens, wiens adem in zijn neus is, want waarin is hij te achten?" Deze terechtwijzing en de woorden van mijn tekst zijn genoeg om de hoogmoed van alle roem in de mens te vernederen. Heere wat is de mens; want waarin is hij te achten? Voornamelijk wanneer hij in de weegschaal wordt gelegd met de uitnemendheid van zijn heerlijke Schepper, verdwijnt hij tot niets. U hebt bij ons eerste punt gehoord, wat de mens in het algemeen is, als een schepsel en als een zondaar. Laat ons hem nu beschouwen in zijn beste voortreffelijkheden en hoedanigheden, en bezien wat die in Gods schatting zijn, of vergeleken bij de oneindige voortreffelijkheid van zijn oneindige Schepper. Wat moet men denken van hetgeen hij voor God is? Wel, hij is een niet, want alleen Gods naam is Ik Ben. Hoe moet men de mens schatten naar zijn afkomst, waarop sommigen zich, evenals de vorsten van Zoan, zo beroemen? Wel, hij is een verbasterde rank van een vreemde wijnstok. Hoe hoog moet men zijn rijkdommen schatten? "Wel, zij zullen zich gewisselijk vleugelen maken en wegvliegen, en kunnen geen nut doen ten dage der verbolgenheid". Welke achting moet men hebben voor zijn eer? "Zij zal hem in het graf niet nadelen. Hoe moet men al zijn ontwerpen en plannen achten? "Wel, wanneer zijn geest uitgaat, te diezelfde dage vergaan zijn aanslagen", en zij worden alle verijdeld en verbroken. Hoe hoog moet men zijn schoonheid schatten? Zij zal spoedig veranderen in verrotting en mismaaktheid. De wijsheid van de mens is dwaasheid bij God. Zijn kennis is schoonschijnende onkunde, zijn sterkte en kracht is slechts onmacht. Wat is zijn leven in de wereld anders dan een damp, die door de wind van ziekte en dood, uit de tijd in de eeuwigheid geblazen wordt? Mogen wij dan, alles samengenomen, niet uitroepen: O Heere! Wat is de mens, en waarin is hij te achten? Laat ons afdagen van op de mens te vertrouwen, want "vervloekt is de man, die op een mens vertrouwt, en vlees tot zijn arm stelt, en wiens hart van de Heere afwijkt. Gezegd daartegen is de man, die op de Heere vertrouwt, en wiens vertrouwen de Heere is" (Jer. 17:5, 7).

2^e Ziet hieruit de afschuwelijke ondankbaarheid van zondaren in hun krijgvoeren tegen God, Die zo goed en vriendelijk voor de mens is. O! Welke tong kan uitspreken, of in welk hart kan het opkomen, hoe monsterachtig de ondankbaarheid is van zondaren, die Zijn wetten verwerpen, Zijn gezag met voeten treden en Hem iedere dag in Zijn aangezicht beledigen? Mag niet te Heere tot ons zeggen: "Zult gij dit de Heere vergelden, gij dwaas en onwijs volk? O mijn volk, wat heb ik U gedaan? En waarmee heb ik u vermoeid? Betuigt tegen mij. Ben Ik u ooit een woestijn geweest, of een land van de uiterste donkerheid?"

3^e Ziet hieruit welke weg God houdt, om zondaren tot bekering te leiden". Hij achtervolgt hen met Zijn weldadigheid, en trekt hen met mensenzelen, met touwen der liefde. Weet u niet, o mens, dat de goedertierenheid Gods u tot bekering leidt? Het eerste, dat het hart van een mens, op vriendelijke wijze, vertedert en doet wegsmelten, is een recht begrip van de liefde en weldadigheid Gods jegens de mens, voornamelijk zoals die zich uitlaten door de dood en het bloed van Christus, in de vrije vergeving van zonde en de aanneming door Christus. Wanneer de ziel die liefde, die genade, die ingewanden van barmhartigheid krijgt te zien, die zij zo smadelijk verworpen heeft, begint zij met Efraïm op de heup te kloppen, zegende: "Wat heb ik gedaan?" en met David: "Tegen U, U alleen, heb ik gezondigd, en gedaan dat kwaad is in Uw ogen." Dit is het, dat op de ziel inwerkt om haar te bekeren van de zonde tot God, met een krachtig voornemen en een ernstig pogen naar nieuwe gehoorzaamheid, zodat zij met Job zegt: "Behalve dat ik zie, leer Gij mij; heb ik onrecht gewrocht, ik zal het niet meer doen." Dat doodt en vertedert de ziel, als zij een besef en begrip krijgt van de liefde Gods.

4° Is God zo goed en vriendelijk voor een mens, die een worm is? Ziet dan hieruit, welk een redelijk gebod het eerste gebod van de wet is. "Gij zult geen andere goden voor Mijn aangezicht hebben", dat is: Gij zult Mij als God, en als uw God, erkennen, en zult Mij dienovereenkomstig aanbidden en verheerlijken. O! Zullen wij enig ding, enig schepsel, enigerlei begeerlijkheid, of enige afgod, die plaats in ons hart geven, die zo'n weldadige God toekomt? Zullen wij niet met Efraïm zeggen: "Wat heb ik meer met de afgoden te doen? Heere onze God, andere heren behalve Gij hebben over ons geheerst, doch door U alleen gedenken wij Uw Naam. Alle volken zullen wandelen, elk in de naam zijns Gods; maar wij zullen wandelen in de Naam des Heeren van onze Gods, eeuwiglijk en altoos. Wie hebben wij nevens Hem in de hemel? Nevens Hem lust ons ook niets op de aarde!"

5° Ziet hieruit de misdadige natuur van de zonde van ongelooft, dat feitelijk een zeggen is, dat God niet te vertrouwen is, niettegenstaande al Zijn weldadigheden, medelijden, en liefde, welke Hij de mens betoont. Hij noemt hem een leugenaar, en zegt, dat er geen goed bij Hem te verkrijgen is; dat Hij een harde heer is, en dat Zijn woorden niet uitdrukken wat er in Zijn hart is. Een boos en ongelovig hart doet ons afwijken van de levende God. En hoe doet het dit? Het handelt juist zoals die verspieders, die naar Kanaän gingen en een slecht gerucht brachten van een goede God, van een waarachtige en getrouwe God. Het zegt: "Zijn goedertierenheid houdt in eeuwigheid op; Hij zal voortaan niet meer goedgunstig zijn: Zijn toezegging heeft een einde van geslacht tot geslacht." En gelijk Israëel naar Egypte terugkeerde, toen zij het slecht gerucht hoorden, dat de ontrouwe verspieders van Kanaän brachten, zo handelt ook de ziel, wanneer zij het kwaad gerucht hoort, dat het ongelooft van God brengt; het hart keert zich van hem af. O vrienden! Ziet toe, dat niet te eniger tijd een boos en ongelovig hart in iemand van u zij, om af te wijken van de levende God. Er is niets, waarin de duivel de mensen meer liefkoost en aanmoedigt, dan in hun ongelooft. Daarmede heeft hij in het eerst de mens verwoest; hij werkte eerst in onze eerste ouders, dat zij harde gedachten opvatten van die goedertieren God, Die zo weldadig voor hen geweest was, en toen bracht hij hen haastig in het verderf. Zo gaat hij nog te werk met hun nageslacht: hij vertelt u, dat, wat ook God gedaan heeft in Zijn Zoon te zenden, wat Hij ook in Zijn Woord heeft gezegd, welke bevinding van Zijn liefde u ook hebt gehad, u toch geen grond hebt, op Hem te vertrouwen, dat Zijn belofte faalt, dat Hij u heeft verlaten en vergeten. Als Hij u eenmaal zover brengt, dan kan God getergd worden u, ik weet niet hoever, over te geven aan de wil van de briesende leeuw.

6° Is God zo goedertieren voor de mens? Een worm, een verachtelijk mens? Is de achting, die Hij ons betoont zo wonderlijk en verwonderlijk? Laat ons dan ook achting betonen voor Hem, en voor alles wet Hem betreft.

Ik zal u een paar bijzonderheden als voorbeeld aanhalen, waarin wij onze achting voor Hem moeten tonen.

1. Laat ons Hem achten in de werken van de natuur, de werken van de schepping in de hemel boven, en op de aarde beneden. Dit is een groot boekdeel, dat voor alle mensen geopend en uitgespreid ligt; het was een boek daar David gedurig in las, en hij schepte er groot vermaak in God daar te aanschouwen: "Hoe groot zijn uw werken, o Heere! Gij hebt ze alle met wijsheid gemaakt." De gehele 104° Psalm is een lezing over de werken van de schepping, en de orde die God onder de schepselen gesteld heeft. Ziet ook het begin van de 8° en de 19° Psalm.

2. Laat ons Hem ook achten in de werken van Zijn voorzienigheid, in de regering van de wereld, en in de regering van Zijn gemeente, door alle tijden heen. Laat ons Hem achten in al de bedelingen van Zijn voorzienigheid tegenover het land daar wij in leven, en jegens onze

gezinnen en ons zelf in het bijzonder: (Psalm 107:43) "Wie is wijs? Die neme deze dingen waar, en dat zij verstandelijk letten op de goedertierenheden des Heeren." Wanneer Hij ons met goedgunstige bedelingen bezoekt, laten wij dit dan met lof en dank gadeslaan, en wanneer Hij ons met verdrukkende bedelingen bezoekt, laten wij ons dan onder Zijn krachtige hand vernederen, en Hij zal ons verhogen: (Psalm 28:5) "Omdat zij niet letten op de daden des Heeren, noch op het werk van Zijn handen, zo zal Hij ze afbreken en zal ze niet bouwen."

3. Laat ons hem hoogschatten in Zijn Christus, en het heerlijk werk van de verlossing door Hem, en laat ons, Hem aanschouwende, de eeuwige deuren van onze harten verheffen tot "de Heere der heirscharen, de Heere, geweldig in de strijd." Het is de grote zonde van ons land, waarover de Heere met ons twist, dat Christus niet aangenomen en geacht wordt, zowel in Zijn profetisch, als in Zijn priesterlijk en koninklijk ambt. U weet wat hun is overkomen, die de Heere niet geacht en hooggeschat hebben in de persoon Zijns Zoons: "Hij zond Zijn krijgsheiren en vernielde hen." Ik vrees, dat heirlegers van mensen, wier taal wij niet verstaan, door ons land zullen trekken, om de wraak te wreken van een verachte, gering geschatte en gehoonde Christus.

4. Laat ons Hem achten in zijn boek van de Schrift. Wij noemen de Schriften het boek Gods, en dat is het, want het is gegeven door de ingeving van de Heilige Geest. Laat ons het daarom hoogachten door het te lezen, en te onderzoeken en erin te duiken, totdat wij de Parel vinden: (Joh. 5:39) "Onderzoekt de Schriften; want gij meent in dezelve het eeuwige leven te hebben, en die zijn het, die van Mij getuigen." En om tot die hoogschatting aan te moedigen: (Spr. 2:2-5) "Zo gij uw hart tot verstandigheid neigt; ja, zo gij tot het verstand roept, uw stem verheft tot de verstandigheid; zo gij haar zoekt als zilver, en naspeurt als verborgen schatten; dan zult gij de vreze des Heeren verstaan, en zult de kennis van God vinden". God let er op, welke achting de mensen Zijn Boek toedragen. "Geeft er acht op, als op een licht schijnende in een duistere plaats."

5. Acht Hem door in Zijn voorhoven te komen, ik bedoel de instellingen van Zijn dienst, het Woord en de sacramenten, voornamelijk het gepredikte Woord, waar Zijn herauten gezonden worden om zijn gedachten "op de spits der hoge plaatsen aan de mannen en aan der mensen kinderen" te verkondigen en bekend te maken. Hoewel David een groot koning was beschouwde hij het als zijn eer, dat hij de voorhoven van de Koning der koningen mocht bezoeken; hij achtte "één dag in Zijn voorhoven beter dan duizend in de tenten der goddeloosheid." "Gods weg is in Zijn heiligdom;" dat zijn de galerijen waar Hij menige liefelijke samenkomst met Zijn onderdanen heeft. David zegt: "Één ding heb ik van de Heere begeerd, dat zal ik zoeken; dat ik alle degen mijns levens mocht wonen in het huis des Heeren, om de lieflijkheid des Heeren te aanschouwen, en te onderzoeken in Zijn tempel." Dit zijn de wijnhuizen, waar Hij hen onthaalt op "vet vol mergs."

6. Toont hoogachting voor Zijn grote Naam. Dit is een van de tien geboden van Zijn zedelijke wet: "Gij zult de naam des Heeren uws Gods niet ijdellijk gebruiken, want de Heere zal niet onschuldig houden degene, die Zijn Naam ijdellijk gebruikt." O! Heiligt die grote Naam, "de Heere uw God, en laat Die uw vrees en uw verschrikking zijn." Past op, dat u Die niet misbruikt, hetzij in uw gewone gesprekken, of door een onnodige gewoonte om erbij te zweren, of door een lichtvaardig vermelden daarvan in de godsdienst plicht. En zo dikwijls u die Naam vermeldt in enige plicht van de godsdienst, tracht er naar, dat uw hart vervuld mag zijn met een heilig ontzag, en met heilige verschrikking voor die Naam.

7. Betoont hoogachting voor Zijn dag, en eerbied voor Hem, door "te gedenken, dat gij die heiligt." Een lieflijke en bemoedigende belofte voor hen, die Gods dag hoogachten is: (Jes. 58:13,14) "Indien gij uw voet van de Sabbat afkeert, van te doen uw lust op Mijn heilige dag; en indien gij de Sabbat noemt een verlustiging, opdat de Heere geheiligd worde, Die te eren is; en indien gij die eert, dat gij uw wegen niet doet, noch uw eigen lust niet vindt, noch een woord daarvan spreekt; dan zult gij u verlustigen in de Heere, en Ik zal u doen rijden op de hoogten der aarde, en Ik zal u spijzigen met de erve uws vaders Jacobs; want de mond des Heeren heeft het gesproken." Ik ben geneigd te oordelen, dat iemands bekendheid met God, voor zichzelf te kennen is uit de achting, die hij voor Zijn heilige dag toont te hebben.

8. Toont, dat u achting hebt voor Zijn stem: de stem van Zijn Woord; de stem van Zijn Geest; de stem van Zijn voorzienigheid; de stem van de goedertierenheden en de stem van de verdrukkingen. De stem des Heeren roept in al deze, en een wijs man zal Zijn stem horen: "Heden zo gij Zijn stem hoort, verhardt uw hart niet. Weest de dove adder niet gelijk, die haar oor toestopt, opdat zij niet hoort naar de stem des belezers, desgenen die ervaren is met bezwingingen om te gaan." Zegt telkens wanneer Hij komt: "Spreek Heere, want Uw knecht hoort.". Zijn stem is voor de ziel, die Hem kent, zoeter dan de stem van gezang van engelen en archangels: "Dat is de stem mijns Liefsten, ziet Hem, Hij komt, springende op de bergen, huppelende op de heuvelen."

9. Toont een hoogachting voor al Zijn wetten en geboden, laten ze in uw harten ingedrukt zijn, opdat zij een lamp voor uw voet en een licht op uw pad zijn.

10. Toont hoogachting voor Zijn beloften en de woorden van Zijn genade. Laat elk woord van genade, dat Hij verzegelt en door Zijn Geest aan u toepast, een gulden woord voor u zijn, en zegt daarvan: "Het is mij begeerlijker dan goud, ja dan veel fijn goud: God heeft gesproken in Zijn heiligdom; dies zal ik van vreugde opspringen". Laat het een zoete bete onder uw tong zijn.

11. Toont, dat u hoogachting hebt voor Zijn leden, door die te achten als de heerlijken, die op de aarde zijn, en door hun zoveel weldadigheid te bewijzen als in uw vermogen is. Hij zegt toch: (Matth. 25:40) "Voorwaar zeg Ik u, voor zoveel gij dit een van Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan." Zoekt kennismaking en gemeenschap met degenen, die des Heeren zijn; laten zij de mensen zijn met wie u raadpleegt en vertrouwelijk omgaat. "Uw lust toch is in de heiligen." Vertelt hun, die de Heere vrezen, wat Hij aan uw ziel gedaan heeft.

12. Acht Hem in Zijn boden en gezanten, Zijn gezonden dienstknechten, die voor hun grote Meester optreden, en getrouw Zijn hart verklaren; die in een dag van verval en afwijking voor Zijn zaak opkomen, voornamelijk hen, die Hij, als het ware, vooraan in de strijd heeft geplaatst om de eerste stoot van de vijand te verduren. Velen stellen zich tegen hen en daarom hebben zij het medeleven en bewijzen van instemming nodig van hen, "die de Heere liefhebben". Een vriendelijk woord en een blik van een lid van Christus zal een dienaar van Christus meer ondersteunen, dan de mensen wel weten. Paulus werd in zijn banden verkwikt en vertroost door de bewijzen van deelneming van de gelovigen.

13. Toont, dat u Hem hoogacht, door Zijn zaak, het belang van Zijn huis en Zijn koninkrijk aan te kleven. Vrienden! De zaak van Christus is op deze dag in de strijd gewikkeld; de banier van het verbond is ontplooid, tegenover die koers van afval waarin het ganse land meeloopt, en welke de gerechtshoven van de staatskerk met man en macht doordrijven. Het geroep wordt gehoord: "Wie is met de Heere?" die kome "tot de hulp des Heeren, tot de hulp des Heeren met de helden". Sommigen, zowel leraars als Christenen, belijden, dat zij de zaak van Christus, Zijn

leer, tucht, dienst en regering goedgezind zijn; doch zij begeren in gerustheid te wonen, en, als Issaschar, tussen de pakken neer te liggen. Doch als dat Gods weg en de roeping Gods is, wanneer anderen hun leven wagen "op de hoogten des velds," voor de zaak en de getuigenis van Jezus, dan weet ik er niets van. Ik mag tot dezulken, wie zij ook zijn, zeggen, wat de Profeet in een tijd van afwijking van de Heere tot Israël zeide: "Hoelang hinkt gij op twee gedachten? Zo de Heere God is, volgt Hem na, en indien Baäl God is, volgt hem na." Indien de gerechtshoven van de Kerk de zaak van Christus voorstaan, en des Heeren huis bouwen, kleeft hen dan aan, en met recht; doch indien zij Jericho opbouwen in plaats van Jeruzalem; indien zij het werk Gods afbreken in plaats van het op te bouwen; indien de ark Gods, Zijn zaak en getuigenis, buiten de legerplaats gebracht wordt, is het tijd haar te volgen: "Zo laat ons dan tot hem uitgaan buiten de legerplaats, Zijn smaadheid dragende." Indien de mensen echter nalaten Christus, Zijn zaak en Zijn bezworen getuigenis te volgen, voornamelijk wanneer die door een handje vol mensen wordt hoog gehouden, niettegenstaande het gevaar, dat er aan verbonden is, dan moeten zij tijdig overwegen wat zij doen, opdat niet dat vonnis over hen worde uitgesproken: "Vloek Meroz, vloek haar inwoners geduriglijk: omdat zij niet gekomen zijn tot de hulp des Heeren, tot de hulp des Heeren, met de helden". Christus en Zijn zaak zullen zonder u de overwinning behalen, doch geeft acht, dat Hij het niet kwalijk neemt, eer alles geschied is; Zijn fronsels en sombere blikken zijn dreigender dan die van alle mensen op aarde, of engelen in de hemel of duivels in de hel.